

## למען התקומה: המדינה צריכה להקל על משקיעים זרים בתשתיות

משקיעים זרים כבר לא רואים בישראל מדינה ככל המדינות המפותחות ■ שלושה צעדים שעל הממשלה להפעיל מיידית כדי למשוך משקיעים זרים לטובת הבינוי מחדש של ישראל

איתי גפן וחגי דוידוביץ' 08:38, 16 בנובמבר 2023

מדינת ישראל אינה כשהיתה. בשבועות שעברו מאז 7 באוקטובר קרסה קונספציה נוספת: האמון המובן־מאליו של משקיעים וחברות הזרים במשק הישראלי. האמון הזה היה נוכח במשך שני העשורים האחרונים, שבהם משקיעים וחברות זרים לקחו חלק כמעט בכל פרויקטי התשתיות בישראל, מתחבורה ועד אנרגיה, באופן תדיר ועקבי באמצעות מימון חוב בכיר ובהשקעות הון, במכרזי ביצוע ובזכינות. כך, צמחה והתפתחה קונספציה, כי על אף הסיכונים הגיאופוליטיים הידועים של מימון והשקעה, פעילות בישראל אינה שונה מהותית מפעילות במדינות מפותחות אחרות.

הנזק שייגרם מנסיגת משקיעים זרים מהשתתפות במשק הישראלי, עלול להיות חמור במיוחד דווקא בתחום התשתיות, לנוכח מספרם הגדול של הפרויקטים העומדים על הפרק, מספר שצפוי לגדול כחלק מהניסיון לאושש ולהניע את המשק בתום המלחמה. כמו כן פוטנציאל הנזק עולה לנוכח היקפי המימון הנדרשים (אשר השוק המקומי אינו יכול ואינו חפץ לממן באופן מלא) והידע והניסיון החיוניים והייחודיים שנושאים עמם גופים אלה.

כדי לעודד ולתמרץ גופים זרים לחזור ולהשקיע או לממן פרויקטי תשתית בישראל, אנו מציעים שלושה שינויים בהסדרים המשפטיים.

**הרחבת הסדרי כוח עליון:** הסדרי הכוח העליון שמציעה המדינה הינם דלים ומדולדלים, הן מבחינת היקף המקרים החוסים תחת הסדרים אלו והן מבחינת הסעדים לנפגע. כך למשל, הם אינם נותנים מענה לפעילות לוחמה שאינה מהווה "מלחמה" בישראל - למרות שהסבירות להתקיימותה בשנים הקרובות עלתה משמעותית - ואף אינם מגנים מפני נזקים שאינם נזקים פיזיים. על המדינה לנטרל סיכונים אלו, שהם בלתי סבירים מבחינת המשקיע הזר, על ידי אימוץ הסדרי כוח עליון המקובלים בשיטות המשפט המערביות.

**אפשרות ביצוע באמצעות תאגיד זר:** לצורך השתתפות במכרזים של פרויקטי התשתית הגדולים, קיימת חובה להקים חברה ישראלית ייעודית לטובת הפרויקט, או להתקשר בהסכם באמצעות חברה ישראלית. מטבע הדברים, הקמת חברה ישראלית, מלבד הנטל הביורוקרטי הכרוך בכך, מצריכה היכרות והבנה עם עולם התוכן התאגידי-הישראלי, ואף יוצרת מכשלה מיסויית בפני תאגידים זרים. על המדינה לאפשר ביצוע עבודות במסגרת פרויקטי התשתיות שלא באמצעות תאגיד ישראלי; ולכל הפחות, להתיר התקשרות באמצעות שותפות מוגבלת ישראלית, אשר אינו מהווה נישום לצרכי מס.

**שיפור תשואה מובטחת במקרה של "ביטול מטעמי נוחות":** בפרויקטים רבים עומדת למדינה זכות "לקנות" את הפרויקט מהזכיין. המנגנון המסדיר זאת קובע, כי במקרה כזה, על המדינה לפרוע במלואו את ה"חוב הבכיר" של הפרויקט או לקבל אותו על עצמה; בנוסף, עליה להחזיר ליזם את ההון שהשקיע בתוספת תשואה נורמטיבית, שכיום עומדת על אחוזים זעומים. בסביבת הריבית הנוכחית, אין די בשיעור זה ונדרש להעלותו משמעותית, כדי לשקף את פרמיית הסיכון העולה של מדינת ישראל.

ההשקעות הזרות הן נשמת אפו של תחום התשתיות בישראל, הן מקצועיות והן מימונית. על קובעי המדיניות במשרדי הממשלה, לרבות הלשכות המשפטיות הרלוונטיות, להתעשת ולתרגם מראש, כבר עתה, את המציאות העסקית שהשתנתה להוראות חוזיות ורגולטוריות מעודכנות, אשר יקלו על המשקיעים הזרים לחזור לישראל.

תהיה זו בכייה לדורות אם הממשלה והמגזר הציבורי יפעלו רק לאחר שייגרם הנזק, ולא עתה. בהיבט הזה — בניגוד למה שראינו עד כה בהבטים אחרים מאז 7 באוקטובר — החברה האזרחית אינה יכולה להשלים בכוחה וברוחה את מה שתחסר הממשלה.

**עו"ד איתי גפן ועו"ד חגי דוידוביץ' פועלים במשרד גורניצקי בתחומי תשתיות, מכרזים והתקשרויות**

**לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:**

 תשתיות  קרן המטבע הבינלאומית  משפט